

**СКОРОСПІЛІСТЬ МОЛОДНЯКА ОРЛОВСЬКОЇ
РИСИСТОЇ ПОРОДИ НА КИЇВСЬКОМУ ІПОДРОМІ**

Глушак І.І. канд.с.-г. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

З врахуванням заводських ліній і статевих груп трирічних коней орловської рисистої породи 2007 р.н. виявлені відмінності щодо скороспілості за жвавистю на 1600 м. Доказано, що молодняк л. Піона 2.00,1 має менші значення основних промірів щодо стандарту породи, за виключенням висоти у холці і обхвату п'ястка. Відсутня різниця між групами за скороспілстю згідно кількості бігових днів для виявлення кращої жвавості.

Доказано, що у жеребців л. Барчука 2.12,1 на належному рівні поєднуються стандартні вимоги лінійного росту та скороспілості за роботоздатністю на 1600 м. В результаті досліджень визначені задачі племінної роботи для поголів'я л. Піона 2.00,1.

Ключові слова: Орловська, жеребці, кобили, скороспілість, жвавість, іподром, лінія.

Популярність розведення коней орловської рисистої породи на Україні підтверджується постійною кількістю племінного поголів'я у суб'єктах племінної справи, адже частка даної популяції за останні три роки практично не змінювалась (15,6%) від загальної кількості племінних коней [2].

Відомо, що роботоздатність рисистого поголів'я максимально можна виявити на випробуваннях, особливо під час розиграшу традиційних призів на кожному іподромі.

Порівнюючи поголів'я популяції орловської рисистої породи з іншими породами іподромної індустрії, вона і зараз залишається найбільш пізноспілою, але порядною з пропорційною будовою тіла [1]. Питання скороспілості орловського рисака на сьогодні є важливим і першочерговим, особливо з врахуванням прогресу жвавості як з віком, так із покоління у покоління.

Збереження неповторної краси орловського рисака і виявлення максимального класу жвавості в ранньому віці, особливо з врахуванням ліній, є одною з головних складових майбутньої селекції племінного поголів'я орловської рисистої породи.

Метою дослідження було вивчити поєднання відповідності лінійного росту і скороспілості трирічних жеребців та кобил стандартним вимогам щодо орловської породи.

Матеріали і методика досліджень. Матеріалом для вивчення скороспілості, лінійного росту і жвавості трирічного поголів'я орловської рисистої породи є жеребці та кобили, які були випробувані у 2010 році на бігових доріжках Київського іподрому.

Для цього було сформовано чотири групи молодняку двох ліній – Піона 2.00,1 і Барчука 2.12,1 (табл. 1).

Таблиця 1. Схема науково-виробничого досліджу

Лінія	Трирічний молодняк	Група	Кількість, гол.	Батьки трирічного поголів'я – продовжувачі ліній
Піона 2.00,1	кобили	1	6	Дельфін 2.03,5; Банкет 2.11,3; Афоризм 2.02,1
	жеребці	2	7	Дельфін 2.03,5; Банкет 2.11,3; Афоризм 2.02,1
Барчука 2.12,1	кобили	3	6	Уклон 2.04,1; Малиновий Звон 2.06,6; Шквал 2.07,6
	жеребці	4	7	Уклон 2.04,1; Малиновий Звон 2.06,6; Шквал 2.07,6

В якості досліджуваних показників було враховано: належність поголів'я до заводських ліній; лінійний ріст; найкращу жвавість, з якою трирічки були випробувані та скільки проведено бігових днів для виявлення найкращої роботоздатності на дистанцію 1600 м.

Вихідні дані були статистично оброблені згідно загальноприйнятих методик (Меркурєва О.К., 1997) з використанням табличного процесора Excel.

Результати досліджень та їх обговорення. Порівнюючи лінійний ріст трирічного молодняка 2007 р.н. з стандартним значенням породи, потрібно констатувати, що дані обхвату п'ястку та висоти у холці кобил і жеребців генеалогічної групи Піона 2.00,1 практично рівнозначні стандарту орловської рисистої породи (табл. 2). Проте, згідно одержаних даних за промірами косої довжини тулуба і обхвату грудей, потомки, одержані від продовжувачів лінії Піона 2.00,1 поступаються стандартним значенням породи. Так, різниця за даними косої довжини тулуба у жеребців і кобил складає 5,5 см і 4,7 см відповідно. Обхват грудей у кобил менше на 3,2 см, а жеребців – 5,2 см.

Ровесниці, одержані від продовжувачів лінії Барчука 2.12,1, згідно даних всіх промірів, переважають стандарт породи від 0,2 см (коса довжина тулуба) до 5,7 см (висота у холці). Для жеребців генеалогічної групи Барчука 2.12,1 виявлено зменшення обхвату

грудей лише на 1,4 см, а косої довжини тулуба – 3,6 см порівняно із стандартними вимогами для трирічних орловських рисаків.

Таблиця 2. Лінійний ріст трирічних коней орловської рисистої породи 2007 р.н., М±m

Лінія	Група	Проміри, см			
		висота у холці	коса довжина тулуба	обхват грудей	обхват п'ястку
Піона 2.00,1	1	156,8±0,9*	161,3±0,5*	177,8±1,3*	20,3±0,1
	2	158,0±1,1	160,5±1,5	175,8±1,5	20,4±0,3
Барчука 2.12,1	3	161,7±1,8*	165,8±1,9*	182,6±1,6*	20,4±0,3
	4	161,8±1,9	162,4±1,1	179,6±1,6	20,7±0,1

* p<0,05

Лідерами кращих показників за промірами серед двох генеалогічних груп є потомство, одержане від продовжувачів лінії Барчука 2.12,1. Особливо дана відмінність характерна між маточним поголів'ям 1 і 3 груп (p<0,05), за виключенням обхвату п'ястку (p>0,10).

В цілому небажане поєднання даних меншого значення промірів у потомків лінії Піона 2.00,1 і того, що вони поступаються стандарту породи від 3,2 см (обхват грудей) до 5,5 см (коса довжина тулуба), є тенденцією до зменшення крупності молодняку, чого не можна стверджувати за ровесників генеалогічної групи Барчука 2.12,1. Виключенням суттєвої різниці є дані обхвату п'ястку, де не виявлено лідера між генеалогічними групами та у порівнянні із стандартом породи.

Період від початку участі досліджуваного поголів'я у призах (лютий 2010 р.) до виявлення кращої жвавості на 1600 м змінювався, в середньому, від 6,5 до 7,6 днів (табл. 3).

Таблиця 3.Роботоздатність трирічного молодняку орловської рисистої породи

Група	Лінія			
	Піона 2.00,1		Барчука 2.12,1	
	М±m	± до стандарту, сек.	М±m	± до стандарту, сек.
Жвавість, хв.сек±сек.				
кобили	2.23,7±4,5	8,7	2.23,6±3,3	8,6
жеребці	2.17,1±3,1	2,1	2.15,7±1,5	0,2
Біговий день з найкращою жвавістю, дн.				
кобили	6,5±1,4	–	7,4±0,8	–
жеребці	7,6±0,6	–	6,8±1,1	–

З врахуванням виявленої різниці (0,8 дн. серед жеребців та 0,9 дн. серед кобил) між групами, щодо тривалості періоду від початку тренінгу до виявлення кращої жвавості у сезоні 2010 року, доказано, що за даною ознакою скороспілості суттєвої переваги серед досліджуваного поголів'я не виявлено ($p > 0,10$).

Порівнюючи найкращу жвавість на 1600 м, згідно вимог бонітування (2.15,0 і жвавніше) і фактичну роботоздатність трирічного поголів'я виявлено, що краща скороспілість була у жеребців лінії Барчука 2.12,1 і Піона 2.00,1 – 2.15,7 і 2.17,1 відповідно, проте достовірна різниця між ними відсутня ($p > 0,10$). Жвавість кобил генеалогічних груп практично однозначна ($p > 0,10$). Доказано, що скороспілість кобил за жвавстю, одержаних від продовжувачів лінії Піона 2.00,1 і Барчука 2.12,1, гірша в порівнянні з ровесниками відповідних генеалогічних груп на 6,6 сек. ($p > 0,10$) та 7,9 сек. ($p < 0,05$) відповідно.

За результатами оцінки основної робочої продуктивності досліджуваного поголів'я потрібно констатувати, що з максимальної кількості балів (9) жеребці мали 8, а кобили тільки 6.

В цілому кращим результатом поєднання відповідності вимог лінійного росту щодо трирічного поголів'я орловської рисистої породи і виявленої жвавості є молодняк лінії Барчука 2.12,1.

Висновки та пропозиції. У трирічних жеребців лінії Барчука 2.12,1 на належному рівні поєднуються вимоги щодо лінійного росту та скороспілості за жвавстю на 1600 м.

Проведеними дослідженнями підтверджена стурбованість результатів селекційної роботи щодо молодняка лінії Піона 2.00,1 2007 р.н., адже за основними промірами, крім обхвату п'ястку, трирічне поголів'я поступається стандартним вимогам орловської породи, а середня жвавість кобил є найтихішою серед досліджуваних груп.

Зберігаючи бажане поєднання – покращення скороспілості за жвавстю і вимог до лінійного росту молодняка орловської породи, фахівцям суб'єктів племінної справи потрібно більше уваги приділяти селекції як з врахуванням роботоздатності на 1600 м, так і відповідності стандартним вимогам щодо промірів для майбутнього молодняка лінії Піона 2.00,1.

Список використаної літератури

1. Парфенов В.А. Орловский рысак – 225 лет побед и поражений // Конный мир. – 2001. – № 6. – С. 10–16.
2. Ткачова І.В. Сучасна лінійна структура орловської рисистої породи в Україні // Науково-технічний бюлетень. – Харків, ІТ УААН, 2009. – С. 127–137.